

Õpilasteleht

Hind
10 senti



NR. 19

8. MÄRTS 1939

VII AASTAK.



UNGARILE!

Helin Leede, Narva

UNGARI RAHVUSPÜHAKS

L.

Ungari! Kauge me hõimumaa
Doonau, Karpaatide vahel,
pühal su kaunil sind tervitan ma,
teades, et sõprust me vahel ei saa
murdma ka pikkade aastate ahel.

Kauge, üllas vennasrahva kodu,
sinu ilust kuuldud paljugi!
Kuis sa saatnud vaenlasile kadu,
vabaduses õitsend aastasadu,
ehk küll saatus tihti valjugi!

Ah, kuis igatsen ma näha
sinist Doonaud, laiu viljapõlde;
näha kõrgeil mäetipel kustuvat eha,
kuulda viinapuude lehis tuulekoha;
näha kaunist loodust, mis nii üllas, helde!

Kuigi sinna lennata ei suuda,
süda tervitab sind, Ungari!
Hingest noorest tahan sulle hüüda:
„Minu hõimumaa, ei ükski muuda
armastust su vastu! Õitse vabana!“

L. Vahur, 14 a., Tallinn

R.

KLOOSTER MÄE SEES

KALEVIPOEG LAUDU TOOMAS

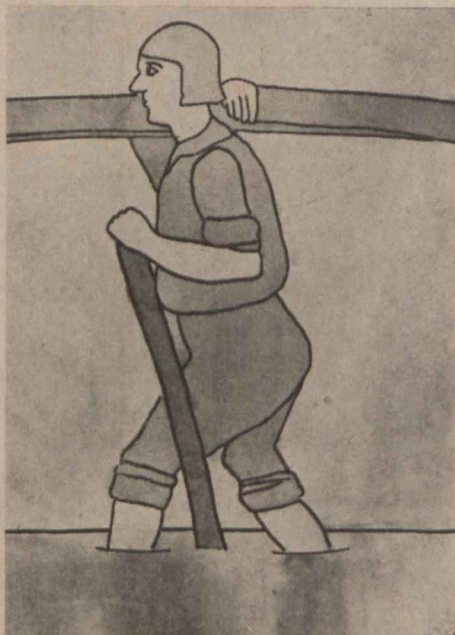
RINGKÄIK PETSERI KLOOSTRIS

Paar aastat tagasi käisin ekskursioo-
niga ümber Eesti ja saabusime siis ka
Petserisse.

Astume sisse kloostri väravast. Üm-
berringi pühalik vaikus, ei kuski argi-
päevast käratsemist. Eemal paistavad
kloostri hallikasvalged hooned. Tee
ääres väikeses klaasmajakeses seisab pu-
nase sametiga kaetud vanker, mille Ve-
nema keisrinna Katariina olevat kloost-
rile kinkinud. Vankri rataste vahel
lookleb suur puust madu, tõstes oma
klaassilmadega pääd. Mida see madu
pidi tähendama, ei tea ma praegugi.

Kloostri päähoone ees peatume. See
on kellatorniga hallikasvalge hoone, mis
lõmitab külgepidi orukalda küljes. Hu-
vitav on kellatorn. Näen sääli kahtteist-
kümme kella, üks suurem kui teine.
Suurim neist kaaluvat üle 370 puuda.

Kloostriõue ilmub vana munk, kelle
juhatusel astume ühest uksest sisse.
Vaatlen munka huviga. Seljas on tal
must voltides rüü, pääs sama värvi tor-
bikutaoline müts. Vanadusest krimpsu-



L. Piir, Nõo

J.

Järg lk. 12

Nr. 19 lk. 2

Merepõhja salakuulaja

Saksa merejõudude juhatust maailma-sõja ajal pahandas ja hämmastas asjaolu, et Inglise laevastiku luureosakond oli alati teadlik signaalmärkidest ja nende poolt välja pandud miinide asupaikadest. Need teated olid nii täpsed ja nii kiiresti saadud, et liitlaste laevastikud mõnikord juba järgmisel päeval said hävitada sakslaste äsjapandud miiniväljad. Nende teadete hankimine oli Inglise salaluure teene. Admiraliteet hoidis selle saladuses mõned aastad, aga lõppeks tuli siiski avalikuks see lugu, mis on niisama haarav kui kõige parem põnevusromaan.

Inglise laevastiku teenistuses oli a. 1914 üks sukeldaja E. C. Miller, kes oli tuntud hakkaja külmaverelise, kartmatu mehena, ja kes pääleselle võis laskuda suuremaisse sügavusisse kui paljud teised sukeldajad. Ta oli tegutsenud tuukrite väljaõpetajana Whale'i saarel ja äranud oma julgusega ülemuste tähelepanu.

Ühel päeval admiraliteet otsustas saata sukeldaja Milleri ühele Kenti rannas uppunud saksa allveelaevale hankima teateid mingi aparaadi kohta. Miller laskus allveelaeva juure, pääsis laeva keres olevast suurest august selle sisse ja võimsa elektrilambi abil uuris mainitud seadeldist. Äkki ta märkas ohvitse-

ride kajutisse viivat ust. Ta avas selle ja leidis kajutist raudkasti, mille tõi üles. Kastis oli mõningaid kirju ja üksikuid pabereid. Kujutlege aga nüüd ohvitseride rõõmu, kui nad märkasid, et kirjad sisaldasid kaks Saksa laevastiku salakirja-süsteemi ja veel kolmanda, mida tavaliselt tarvitati ühendusepidamises ookeanilaevastikuga. Lahtiste paberite hulgas leidis ka kaart alles kolme päeva eest asetatud miinivälja kohta.

Milleri leid põhjustas kohe erilise lennukomando asutamise, mis, varustatud sukeldusabinõudega, oli alati valmis minekuks igasse paika Briti rannikul, kus oli põhja vajunud mõni vaenlase allveelaev.

Mõned päevad hiljem üks niisugune U-paat uppus Yorkshire'i rannikul, ja kiiresti saadeti komando sinna. Sel korral Miller pidi püssirohuga purustama kahuritorni luugi, pääsmaks paadi sisse, ja lõpuks ta sai kätte kasti ning tõi selle suure vaevaga vrakilt päevalgele. Kast sisaldas uusi salakirjasüsteeme ja kahe uue miini-ala täielised kaardid.

Vaevalt võib kujutella admiraliteedi vaimustust selle uusima leiu üle. Nüüdsest alates sukelduja Miller laskus igasse põhjavajunud allveelaeva, mille asupai-ka saadi kindlaks teha, otsima samasu-

VÄRSKE

„ÕPILASLEHT“ ON PÄRAL!

Meeleolukas ning huvitav pilt Mustla Algkoolist. „Õpilasleht“ teeb tunni nii vaheldusrikkaks!

Teatavasti tuli Mustla Algkooli koolidevõistlusel teiseks saades auhinnaks

LINNUSE, MUDELI.

Nr. 19 lk. 3



ONU TOMI ONNIKENE

Teose sünd ja ajalooline tõde.

Ühes eelmises „Õpilaslehes“ lugesime orjamüügist, et Ameerika suures orjasõjas, mille algatas John Brown, purustati orjade ahelad.

Sõnasõnalt võttes on see lause ju vale, ent ka tõde on selles palju.

Kuna kõnesolev raamat seepärast võib uhkusega püsida ajaloolise mälestusena, pole mitte palju, kui tutvume pisut teose sünnisaladustega.

Oli XVIII sajandi lõpp, kui Ameerika Ühendriikidesse, kaugele Kentucki osariiki, väikesesse Paint Lick'i linna asus elama karm kindral, nimega KENNEDY. Kord olevat ta lasknud ühe oma 200 orjast, nimelt sepa SAM PEETRI, surnuks piitsutada. Aastal 1836 sureb aga kindral ja farmi pärib tütar Elisabeth.

Elisabeth abiellub kergemeelse advokaadiga, mistõttu satutakse võlgadesse. Farm laostub, sest müüakse kõik, mis müüa annab. Ka orjade müük tuli kõne alla.

gust avameelset kasti. Nii käis Miller sõja jooksul uurimas üldse 60 Saksa allveelaeva: Temast sai seega täielik asjatundja nende kastikeste alal, mis sisaldasid sagelivahetatavaid salamärgisüsteeme, miiniväljade kaarte ja käske.

Suurim sügavus, kuhu Miller sukeldus allveepaatide otsimiseks, oli 63 meetrit. Tema kirjeldused neljaküpuli ronimisest miiniväljade keskel, pilkases pimedas, on põnevamad kui ühegi seikluskirjaniku fantaasiasünnitused. Ta pidi ronima igasuguste vähkide, suurte meriangerjate ja mitmesuguste muude merepõhja-elukate hulgas, liivas ja mõnikord poolestsaati merivetikais. Alati ähvardas hädaoht ning sageli Miller pääsiski viimsel minutil nagu imevael.

Üks Milleri salapärasemaid leidisid oli Orkney saarte ees uppunud allveepaat. Selle meeskond oli koosnenud ainult ohvitseridest. Miller leidis laevast palju nahkkotte. Ta avas neist mõned ja oma imestuseks leidis neist tsiiviilülikondi, särke, kraesid, lipse jm.,

Üks orjadest, nimega LEVIS CLARK, kuuldes, et osa orje läheb võib-olla müügile, põgeneb koos õe Elisega.

Kuigi leidis inimesi, kes tahtsid aidata põgenevaid orje, oli see ettevõtte siiski väga riskantne, sest neid, kes tahtsid teenida põgenenud orja kinnipüüdmise eest määratud autasu, leidis enesestmõistetavalt rohkesti. Ka oli orjade aitamise põgenemis-teenikonnal hädaohtlik: kui orjapidajad mõne abiandja tabasid, siis kasteti viimane harilikult tõrvatünni ja veeretati siis udusulgedes. Selles „ülirkonnas“ riputati ta siis käsipidi puu otsa...

LEVIS CLARK'il oli aga ühes õega põgenemisel õnne. Elise sattus Mehikosse, Lewis ise aga jõudis Kanadasse, kus astus preestrite seminari ja hakkas neegrite õpetajaks.

Mõni aasta hiljem reisis ta jälle Ühendriikidesse, kus asus kellegi Stafford Cambridge'i teenistusse. Viimane

Järg lk. 13

ning rohkesti raha. See salapärane meeskond pidi kindlasti maabuma Inglise rannal, aga nende retke eesmärk jäi inglastele teadmatuks. Kas oli küsimuses olnud mingi suur luure-ettevõtte, mis nii oli ebaõnnestunud?

Sukelduja Miller jätkas uurimiskäike allveepaatidesse kuni relvaderahu sõlmimiseni. Vahepeäl ta aga tegutses 5 miljoni naela väärtuse kullalaadungi väljatoomisega põhjalastud aurulaevalt „Laurentic'ult“. Samal ajal, kui vaenlane sageli lasi miine otse vraki lähedale, töötas Miller kolme aasta kestel oma kaastellega varanduse päästmise kallal ja tal läkski korda välja tuua üle 900 miljoni eest kullakange.

Kuningas George V-a kutsel ilmus Miller kord ühes oma abikaasaga Buckinghami paleesse, kus ta valitseja palvel jutustas oma põnevaist elamustest. Kuningas kuulas suure huviga, ja kinnitas siis Millerile rinda kaks vaprusmedalit, kiites teda ülesnäidatud sangarlikkuse eest.

(Nuori Voima j.)

MÄE JA ORU POISTE SÕDA

Mäe Paul istus akna all ja septses sõjaplaani. Olid ju Oru poisid nende kindluse lammutanud. Ta mõtiskelu katkestas ta vend Ennu, kes tuli punetavate põskedega õuest. Juba kaugelt kises ta: „Oru poisid on jälle meid külasthanud. Lumememm oli lõhutud. Leidsin säält paberitüki.”

„Mäe poisdele.“

„Tulge meiega sõdima. Lahingu koht on Saaduste küüni juures. Kui ei södi, olete argpühksid.“

Oru poisid.

„Kuule, Paul, mul on hää nõu!“ pahasas äkki Ennu. „Saadame paar luurajat välja. Siis teame kõik, mis plaane Oru poisid kavatsesid!“ — „Keda me saadame,“ kahtles Paul. „Eku ja Ants, nemad saavad selle ülesandega hakkama,“ soovitas Ennu. „Olgu!“ oli Paul nõus.

*

Eku ja Ants olid jõudnud tihnikust välja ja nüüd hiilisid mõlemad otse Käbi talu poole, kus oli Oru poiste „pääkorter“. Aida juures jäadi seisma ja kuulatati: kostis tasast kõnekõminat. „Oru poisid,“ sosistas Eku lühikese kuulamise järgi. „Vist küll, nüüd ruttu peitu.“

Aidast kostis tasaseid häält. „Elmu, sina lähed täna öösi kindlust ehitama Saaduste tihnikusse. Kui üksinda ei jõua, võta Unu abiks.“ — „See pole kellegi nõu, — Uno ja Elmu peavad öösi kindlust ehitama. Ega nad orjad pole,“ kostis laitev hääl nurgast. „Mis te vaidlete, küll homme koolis näeb,“ kostis lepitav hääl. „Läki jah koju,“ kostis mitmelt poolt. „Marss“ ja hulk poisse tuli aidast välja.

Kõik poisid läksid kodudesse, ainult kaks „salakuulajat“ istusid endiselt põõsas, nagu kaks arga jänesepoega ja tun-

nistasid lahkujaid. Kui enam kedagi polnud näha, tulid nemadki peiduurkast välja ja pöördusid sõnalausumata koju. Ainult kuusirp jäi üksi oma naerunäoga.

*

Järgmisel hommikul oli Haaviste algkool kihinat-kahinat täis. Oodati suure erutusega Mäe ja Oru poiste lahingut. Mitmelt poolt jagati pooltele hulk õpetusi. Kõigile küsimusile vastati aga ükskõikselt: „eks näe, kuidas läheb.“

Tunnid algasid.

Teise tunni ajal veeres mööda põrandat paberirull. Kui see Pauli juurde jõudis, tegi see välkkiire liigutuse ja paberitükk oligi ta käes.

Paulile.

Oru poisid ehitavad kindluse Saaduste tihnikusse.

Eku.

Nõnda kõlas suur sõjasaladus.

*

Järgmine päev oli pühapäev. Lahingu koht ja aeg oli juba kindlaks määratud. Mõlematel pooltel käis kibe ettevalmistus, eriti Mäe poistel, kus valmistati suurel hulgal lumepalle ja osa paigutati kelkudele. Kellel võimalik, tõmbasid hästi pikad saapad jalga, et kui „käsitsivõitluseks“ läheb, oleks julgem.

„Sõja“ tulekut oodati ärevusega ja aeg venis nii hirmus pikkamisi. Keskpäeval tulid Mäe poisid veel kokku, et veel lõplikult nõu pidada. Lumepallide „küüdimeesteks“ nimetati Aru-Ants ja Siia-Jüri. Paul käskis poisse hoolikalt riietuda ja sõjas mitte kartma lüüa. Pidagu kõik meeles: Mäe poiste au on kaalul!

*

Mäe poiste „rügement“ liikus värvast välja. Kõigil olid meeled ärevil. Räägiti sosinal ja vähe. Kui jõuti Saaduste küüni juurde, oli säält surmvaikne:

Oru poistest polnud kihku ega kahku. Oodati natuke aega vaikselt. Vaikuse katkestas Saare Eku, kes sõnas: „Paharetid (nõnda nimetati Oru poisse) on vist tihnikus oma kindluses. Läki vaatama!“ — „Läki, aga tasa,“ sosistas Paul. Hakati aeglaselt liikuma. Sää! sosistas Ants: „Poisid, piirame kindluse ümber ja vallutame ta tormijooksuga.“ — „Olgu,“ ütles kindral Paul, „minge tooge kelkudest tagavaraks kuule, et puudus ei tuleks.“ Kelgud võeti koormaga kaasa ja taskud olid pungil. Siis liiguti hiirvaikselt edasi. Paul näitas poistele kohad ja algas rünnakuks kindluse piiramine.

Kindluses endas käis aga kibe töö: valmistati kuule ja paigutati neid kindluse äärel. Lumega vooderdati kindlust nii seest- kui ka väljaspoolt, et ta peaks väarikalt vastu tormijooksudele.

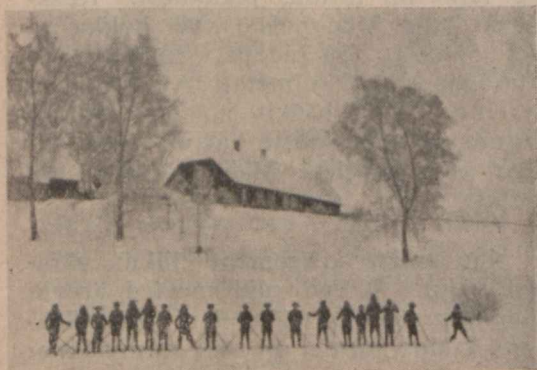
Heino Kolt, 12 a., Adiste

P.

SUUSASPORT

Vaevalt kõliseb kell, tormavad poisid üksteise võidu klassist välja. Seina ääres algab kohe suur „sõda“ suuskade pärast. Suuremad volaskid pilluvad väiksemate suusad maha, ja kui omad käes, tormavad minema. Varsti kubisevad mäed suusatajaist. Kes algajad, need lasevad lamedatest mägedest alla. Kes juba harjunud ja julgemad, laskuvad juba kõrgematest. Kes juba „väga julged“, need lasevad ka väga „äkilistest“ alla, nagu „Visse kõrgemäest“. Mõni osa aga teeb hüppeid. „Hüppemägedeks“ on hanged, mis tuisanud mäe alla ja ka mäe all olevad „nõksud“.

Aga oh häda — juba kõliseb kell!



Suuskurite rivi koolimäe nõlvakul.
See on vast tore vahetund!

Kui tööd valmis, hakati aru pidama, kuidas vaenlast vastu võtta. Siis langes Piiri Valdeki pilk käekellale, — juba 3! „Poisid,“ ütles ta hirmunult, „kell juba kolm, ja lahing pidi algama kell pool kolm!“ — „Kas tõesti?“ — „Lahingusse, nende va mäerottide vastu! Siva!“ hüüti kõikjalt.

„Hurraa! Pääle!“ kostsid äkki hüüded kindluse ümber. „Sõda“ oli alanud. Mäe poisid tungisid pääle.

Suure kisaga jooksid Mäe poisid Oru poiste kindlusele tormi. Juba aga sadas kantsidelt hirmus kuulirahe neile vastu. Ründajad kohmetusid alul ootamatust rahest, kuuldes aga Pauli julgustavat hüüet, „andsid“ nad vastu.

Mäe poisid olid jagatud kahte ossa: esimene osa kaitses end kuulidega, teine osa löhkus vastaste kindlust. Natukese aja pärast nägid Oru poisid, et nende kindlus hakkab lagunema. Mulkude parandajad asusid kiiresti tööle. Mäe poisid aga võtsid mulguparandajad seesuguse tule alla, et nad pidid oma töö katkestama. Samal ajal aga löhkusid teised kindlust, mis lagunes tükk-tükilt. Oru poisid olid lahkunud kindlusest ja alustasid „käsitsivõitlust“. Varsti püherdasid kõik lumes ning olid valged nagu lumepallid. Siis aga hakkas selguma Mäe poiste ülekaal. Oru poisid olid väsinud ja palusid rahu. Sellega lepitati kokku. Mäe poisid said rohkesti „sõjasaaki“: küll paarituid kindaid, küll kaelasalle ja mütsse. „Sõjasaagi“ lunastasid Mäe poisid nõnda, et Oru poisid ei tohi enam iialgi Mäe poistega tüli norida.

See oli Mäe poiste tore päev.

Helmi Vint, Narva

L.

ÕHTUL SUUSATAMAS

AHOI! ÜLE LUMISE MÄE,
ÜLE OJA JA METSADE
LIUGLEN SUUSKADEL —
MEEL ON NII HÄÄ!

PUUOKSILT VARISEB LUND,
METS VAIKIB, HÄMARUS
KATAB MAAD, ON ÕHTUTUND,
PEA JÕUAB PIMEDUS!

AHOI! PEAGI KODUS JU. —
PÕSED ÕHKUVAD, TUJU ON ÜLEV;
HÕISKEKS HELEDAKS VALMIS ON SUU.
SÜTIB TÄHEKE ESIMENE.

Öö magati kloostriis ja sõideti hommikul parvega järvele.

Lendureid huvitas tuukrite töö. Hakkasid isegi pumpama, kui tuukrid tööle asusid. Üks tuuker riietus, teine asus signaalile, kolmas voolikule.

Sukelduja astus parvelt ja vajas kohe põhja. Kaldal olevad poisikesed lärmasid rõõmu pärast mis jõudsid.

Tuuker liikus mööda põhja kava aega. Seda näitasid õhumullid. Lõpuks tuli siiski välja — ja millisena! Üleni mudane, roheline läga õlgadel, kaelal, isegi kiivril.

„Pole sääl midagi pääle pori.“

Parv aeti pisut maad edasi. Tuuker sukeldus uuesti, kadus kui konn rohtu.

Hulga aja pärast ilmus jälle välja.

„Pole muud kui selge puder!“

„Kas isu tänaseks täis?“

„Täis.“

„Riietu siis lahti.“

Teine tuuker riietus. Parv aeti veel pisut maad edasi. See tuuker viibis vee all mitu tundi. Tuli lõpuks välja ja ütles:

„Lennukit siin küll ei ole.“

„Võib-olla, et kalad pistsid teise kinni,“ naeris kolmas tuuker.

„Võib-olla, et teda üldse pole olnudki,“ irvitas esimene.

Nüüd ilmus kaldale õnnetuse kaasateinud noor lendur, ise üleni marlisse mähitud.

„Liikuge veel pisut edasi ja otsige siis.“

Liiguti. Nüüd sukeldus kolmas tuuker.

Möödus kümme minutit. Põhjasolevalt tuukeril ei kuulnud kippu ega kappu.

Tuukritegi tuju hakkas langema, kõnelemata lenduritest.

Viskan vooliku käest, kuigi selle otsast juga edasi voolab. Astun tagasi. Stop. Läbikäik on sulatud. Kokkuvarisenud.

Tahan pöörduda, kuid voolik ja signaal ei lase mind edasi, hoiavad kohal paigal. Neidki on muid enda alla matnud.

Hüüin telefoni:

„Lakata vett pumpamast. Imege liiv välja!“

Panen kõrva külmale telefonitorule. Kuulan — ei vastata.

Hüüan uuesti, valjult — ei vastata. Ainult veejuga voolab elava maona endiselt voolikust.

Taipan, et kusagil on mu telefonijuhe sattunud mingile teravikule, torpeedo aparaadi või ukse luugi servale, kas sääl vähe igasugust kolu leidub? Ka telefon on moka! Liiv matab aga ikka enam käiku, tikub juba mu jalgu haarama. Ei pääse ma enam liiva süülest!

Istun ja mõtlen: ah siis niikaugele ma jõudsingi! Istun liivases urus, roostetanud tuhandepuudase lõksu all ja mu pääkohal kohab Mustmeri. Kuhu inimene tükitab? Poeb ise hauda, raudse mälestussamba alla.

Ja siis muutub sootu vaikseks.

Kiivris ei liigu enam õhku. Kas olid nad üleval pumpamast lakanud või oli liiv vooliku kokku surunud? Hakkab lämbuma. Õhk muutub raskeks nagu kastis. Kuulen isegi enda kopsude vilet.

Lõpp...

* * *

Seltsilised kaevasid mu siiski välja. Õigemini, uhtsid. Kuigi ma neist olin nelikümmend meetrit allpool veepinda, miinilaeva all, said nad siiski õigeaegselt aru, et ma hingata ei saa. Vaatasid manomeetritele ja ütlesid:

„Osut on kolmekümmel, peab olema aga kahekümmel. On selge, et temaga midagi on juhtunud. Keskpäev stop! Kaks varuvoorikut lahti rullida. Kaks järjekorras tuukrit — vette!”

Tuukrid saabuvad laeva alla. Näevad, tunnel täis langenud. Taipavad kohe, et ma sinna sisse olen maetud. Hakkavad kahelt poolt voolikutega tööle. Satuvad varsti mu hauale ning toovad mu tules.

Ja kuu aja pärast tõsteti mu raudne mälestussammas minilaevgi tules.

Remonteeriti mind ja teda. Tema vaevalt satub veel kunagi põhja, mina aga koioldan endiselt põhju pidi.

Jõe- ja meretuukrid

Ka kõige osavam merikapten ei usalda sõita oma laevaga kitsal jõel lootrita, kes tunneb igat kivi, igat kändakut.

Ja jõekapten eksib merel kohe, või sõidab madalikule.

Tuukreidki on jõe ja meremehi.

Merituukril on raske töötada jões, kus kiire voolus, kuna jõetuukriole sünnitavad meres suured sügavused päevalu.

* * *

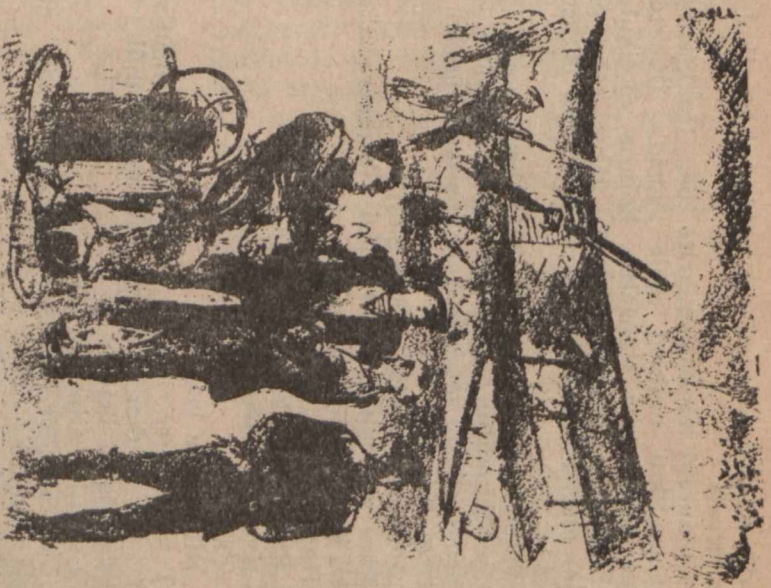
Meie hulka saabus merituuker Saag.

Ta oli tugev ja tuline noormees.

Meie pargased seisis parajasti Neeval, pargas nr.

1. ja nr. 2.

Saagisime jõepõhjast vanu vaju, et need laeva-sõitu ei takistaks. Töö põhnud kerge — kuna Neeva voolus pole mingi sadamamuuli vaheline, kus tihti konservikarp või laastuke ööpäeva kestel ainult mõne meetri edasi liigub.



„Nüüd jutustage kuidas teie linn ära uppus,” sõnas kolmas tuuker.

„Õppelennul,” seletavad lendurid. „Piloot ja mehaanik olid mõlemad noored, ei saanud mootoriga hakkama. Langeski järve.”

„Kas ammu?”

„Kolme päeva eest.”

„Pole viga, küll me ta välja toome.”

Vanameestel on piinlik olla.

Juul võtab piibu hambast ja sülgab üle parda vette, ise sõnab:

„Mis ta siis kempleb!“

Samal ajal tõuseb pargase äärest post üles. Vanamehed vaatavad teineteisele otsa.

„Olete löödud!“ naeran neile näkku.

„Küllap temagi harjub,“ vastab Juul.

Č e r e m e n t s k i j ä r v e s

Čerementski järv on Leningradi maakonnas, Luuga läheduses.

Kord sõitsid tuukrid sinna kogu oma varustusega.

Poisikesed jooksid tuukreid nähes suure kisaga koju:

„Tuli onusid päädega ja rohelisti onusid ilma päädeta!“

Päädeta onudeks olid neile kummist ülikonnad.

Poisikeste kisa kuulsid siinsed lendurid. Rõõmustusid, et tuukrid tulevad! Läksid tuukreile vastu ja viisid endi poole lennubaasi, endisse kloostrisse. Siin andsid tuukreile kaks pange piima ja suure riida saiapäts.

„Me ootasime, et saabub vähemalt kaksteistkümme tuukrit,“ seletasid nad seejuures. „Teid on ainult kolm!“

„Pole viga,“ trööstis üks tuukreid. „Küll me kolmekesigi hakkama saame!“

Saidki, sest piim ja saiad kadusid kiiresti laualt. „Ohoo,“ naersid võorustajad, „te töötate tõesti tosinna eest.“

„Meil on tuukri kõhud, mis kõigega hakkama saavad, väljaarvatud roostetanud naelad,“ naljatab teine tuuker lau tagant tõustes.

Pargas nr. 1-el töötasime kolmekesi, — kõik kogenud mehed niihästi meredes kui jõgedes. Kuid pargasel nr. 2 oli ainult kaks tuukrit Juul ja Erm, vanad jõetuukrid. Nii oli neile kolmandat vaja. Ja Saag määratigi nende seltsi.

Saag hakkas kobe uhkeldama:

„Mis te siin liivaleetel jahite? Tapate konni ja niisutate kiivreid? Mina olen viiekümne meetri sügavuselt laevu välja toonud. See on juba midagi muud kui nelja meetri sügavusel roikaid saagida. Katsuge ainult oma saabastega õiges sügavuses käia. Meie saapad olid teie omadest poole raskemad.“

Ajas nii vanameestel kopsu üle maksa. Erm ütlebki:

„Selge jah, mis tuukrid meie nüüd oleme! Me ei käi kahe, vaid isegi ühe saapaga vee all. Kas katsud ka?“

Saag aga:

„Selle kraavi jaoks on ühestki palju.“

„Vaataame, vaatame. Riietu.“

Ja Saag asus riietuma.

Meie pargas oli kümmekond meetrit eemal. Kuulsin seda kõnelust, mõtlesin endamisi: „Saag, nüüd kukkusid sisse!“

Laskun astanguid pidi alla ja näen — Saag seisab ka astanguil ning valmistub ühe saapaga laskuma.

„Vara, sõber, ühe saapaga laskuda. Olen minagi jõega harjunud, kuid usaldasin alles möödunud aastal ühe saapaga alla minna. Ja mitte alati, vaid ainult siis kui vaja vau saagida.“

Saele kruviti kiiver pähe. Ma vahtisin, et mis nüüd edasi saab.

Ta sammus astanguid pidi allapoole ning oli juba vööni vees. Üks jalg, saapas, vajus küll allapoole, kuid teine oli kerge ja kiskus ülespoole. Saag

plartatas küljlele nagu suur Y täht. Sai käega tre-pist kinni, ajas end püsti ja piitidis uuesti alla minna, kuid käänas jälle seljale.

Nii katsetas ta kolm korda. Neljandal korral pääses siiski alla minema.

Ma haarasin sae ning läksin ka alla. Hakkasin paksu posti saagima.

Saen ja mõtlen: vanamehed hässitasid ilmaasjata Sae kuumaks. Ta on hää sügavvee tuuker, kuid jões alles kogemusteta. Vanamehed on aga kavalad kui koerad.

Meenus, kuidas me noorena nende keskele sat-tusime. Nad ei õpetanud melle ainustki endi koge-must, vaid irvitasid aina. Me pünnime jõepõhjas kive, kuna nemad juba ammu päikesepaistel piipu kisuivad.

Lõime siis lärmi, et miks meid, noori, ei usal-data? Miks vanad meid ei õpeta? Ja andsidki alla ning seletasid omi võtteid.

Nii mõeldes ei saanud arugi, kui juba esimese posti maha olin saaginud. See tõusis nagu valge kala üles.

„Kuidas Sael peaks minema?“ mõtlesin seejuu-res.

Saag oli minust meetrit viisteist eemal. Vesi oli sogane ja ma ei näinud, mida ta teeb. Vaevalt, et vaeseke jalgel püsib, küllap maadleb mööda põhja.

Vanamehed pargases aga jälgivad voolikut ning signaali ja irvitavad.

Sest ainult kogemematu inimene ei märka vees midagi. Kuid tuukrid, pääleegi vanad, teavad alati mis põhjas toimub.

Neil on selge, missugusel küljel Saag parajasti ukerdab. Teavad seda mullidest, signaali ja vooliku pingulolekust, põhjast, sügavusest, veeseisust ja voo-lust.

Mul hakkas noormehest kahju.

Lõpetan oma töö ja lähen talle appi!

Hakkasin kiirelt saagima. Vaid aha hüplesid üles. Üks, teine, kolmas, neljas, viies...

Saagisin kõik maha ja signaliseerisin üles:

„Pikendage signaali ja voolikut.“

Pikendati. Sammusin Sae poole. Vaatan, ta on tõesti hädas. On käte ja jalgadega posti tümber klam-merdunud. Näha kohe, et oli hulk aega möllanud, enne kui postini jõudis.

Seejuures on tal saabas sootuks lahti tulnud ja tilgendab nööripidi jala küljes. Kuid tal pole aega saapa jaoks. Vaata, et ise lahti ei tule!...

Läksin ligi, haarasin taat kinni, et ta tümber ei lendaks, ja karjusin läbi kiivri:

„Kuule ja ära rabele. Ma seon su saapa kinni.“
Saag noogutas pääga. Kiskusin ta saapanöörid

kinni. Näitan:

„Vaata, nii vaja seista.“

Saag vahib mu seisangut ja aimab seda järgi.

Ahaa, taipabi!

Võtan ta sae. Laskun põlvele ning kõverdan palja jala tümber posti. Panen sae puu pääle ja asun saagima. Märg puru tõuseb kalamarjajana üles.

„Sae nüüd isel!“ karjun Saele.

Annan seejuures sae tema kätte. Ta asub mu kohale ja hakkab tööle.

„Hästi!“ kummardun ta kiivri juurde. „Vennas, vaata ainult, et sa vanameeste ees enam kiitlenu ei hakka. Said juba õpetust.“

Lakstatan talle kämbilaga selga ja ronin üles. Vanamehed mulgavad. Juba nägudest näha, et neil kõik teada.

Lahtrietudes noomin neidki:

„Mis te, rumalad, poisikesest õrritate!“

Olen vanameeste seas omataoline.

64 ruutu

MALE 16

muti ei ohustaks ka ratsut ükski must malend, kui see oma järgmisel käigul lööks musta eturi. Seepärast peab must etturi kaitseks viima mõne teise malendi niisugusele väljale, kust see valgele ratsule saaks olla hädaohtlik. Neid võimalusi on tal praegu kuus:

- 1) kui ta paigutaks etturi f7—f6,
 - 2) lipu d8—e7,
 - 3) Ld8—f6,
 - 4) oda f8—d6,
 - 5) etturi d7—d6 ja
 - 6) ratsu b8—c6.
- 1) Kui must teeks kaitsekäigu etturiga f7—f6, siis juhul kui valge lööks ratsuga musta eturi, lööks must ka valge ratsu f6—e5! (Kas mäletate veel, mis tähendas märk :?)
- 2) Kui must käiks lipuga d8—e7, siis kaitseks ta küll oma etturit, kuid sulgeks odale väljapääsu.

3) Kui ta kaitseks lipuga d8—f6, siis võtaks ta hää välja ratsult ja see oleks sunnitud astuma äärejoonele. Ühtlasi ei ole soovitav lippu ka liiga vara mängu tuua, kuna ta võiks kiiresti vaenlase poolt hävitatud saada.

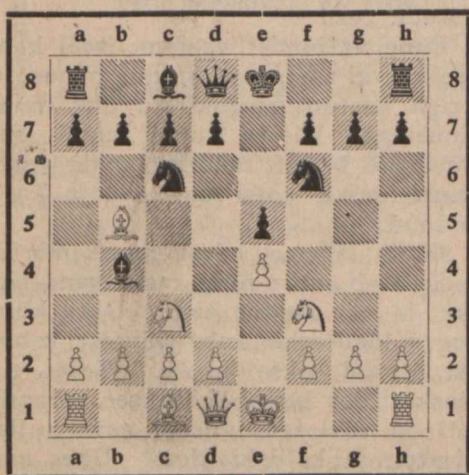
4) Kaitse odaga d6-elt pole ka hää, kuna sellega saaks takistatud ettur d7 ja sellega ühtlasi ka oda c8.

Viies ja kuues kaitsevõimalus ei ole takistuseks mustade malendite liikumisele ja seepärast valibki must ühe neist kaitsevõimalustest.

2. Rb8—c6.

Seega on must ettur kaitstud ja kui nüüdki veel valge ratsuga lööb musta etturi, siis must võtaks vastutasuks etturi eest valge ratsu Rc6:e5. Valge muidugi ei vaheta ratsut etturi vastu.

Mustad.



Valged. Joonis 30

Seis enne vangerdamist.

Kuid ega sellega pole veel ettur vaba. Ta jääb ikkagi valge ratsu surve alla. Surve avaldub selles, et must ratsu c6 ei või oma valvepostilt lahkuda, sest Rc6 on seotud e5 kaitsega.

Valge vastab sellele käigule:

3. Rb1—c3, Rg8—f6

Nende käikudega arendasid nii valge kui must oma tagureid. Üldse on mängu alul kasulik mängu tuua just ratsud, kuna need on hästi liikuvad ja seega kergesti kaitstavad vastase rünnaku vastu.

4. Of1—b5,

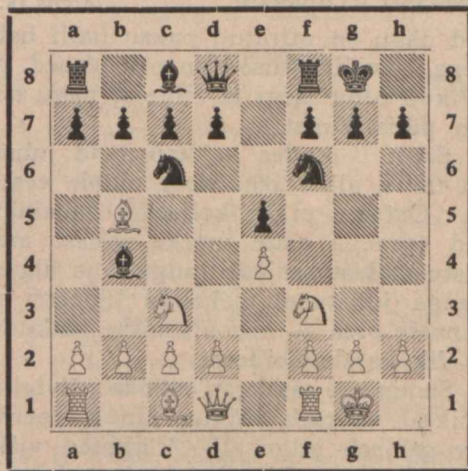
Selle käiguga valge teeb tugevamaks surve etturile väljal e5, sest ta ähvardab musta ratsu löömise, kes kaitseb just etturit valge ratsu eest. Kuid must end sellest veel kohutada ei lase. Ta viib oda Of8—b4 valge ratsu ette ja võtaks sellel juhtumil, kui valge lööks odaga musta ratsu, vastutasuks valge ratsu väljalt c3.

Valge kasutab nüüd juhust oma kuninga ohutusse paika toimetamiseks, s. t. valge vangerdab:

5. 0—0, 0—0.

Mustki vangerdas. (Vt. joonised 30 ja 31).

Mustad.



Valged. Joonis 31

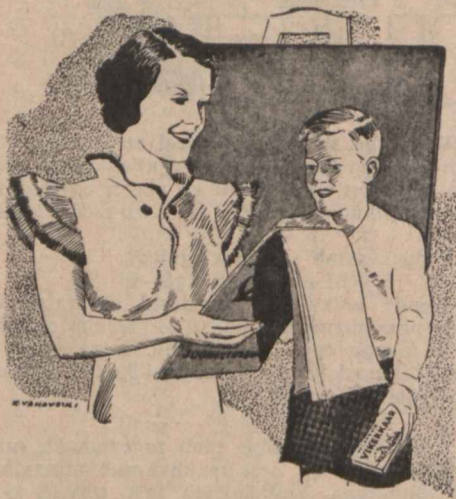
Seis pärast vangerdamist.

Vaadeldes jooniseid leiame, et kuni viienda käiguni valitseb seisus täielik sümmeetria, sest mõlemate poolt malendite seis maleväljal on võrdne. See seis seisab veel kuuendagi käigu juures, kuna need toimuvad järgmiselt:

6. d2—d3, d7—d6.

Mõlemad pooled andsid vabaks väljapääsu tee lipuodadele. Järgmise käiguga valge arendab oma oda, tehes sellega käigu

7. Oc1—g5,



MÜUGIL ÜHISKAUPLUSIS JA KOOLI-
TARVETE MÜUGIKOHTADES

ÕPPETARBEID

KOOSKÓLAS ÕPETAJATE JA ÕPILASTE
SOOVIDEGA VALMISTATAKSE AJAKOHA-
SELT SISUSTATUD ETK TEHASEIS.

ETK KOOLIVIHUDED, KAUSTIKUD, VESI-
VÄRVID VIKERKAAR, ETK KOOLIRANIT-
SAD, PORTFELLID JA TINDID ON PARI-
MAD KAASLASED EDUKAL ÕPPETÖÖL

PETSERI KLOOSTER

Algus lk. 2

nud nägu on piiratud paksu halli habemega. Ta liigutused on pikaldased, pühalikud ning isegi ta riideist nagu hoo-
vab pühalikust.

Säält lahkudes hakkab meid juhata-
ma teine, alles üsna noor munk, eestlane. Ostame pikki kollaseid vahakünlaid (praegu asub jupike sellest minu teiste mälestusasjade hulgas) ja algame munga juhatusel teekonda kloostri vanemasse ossa — maa-alusesse käikudesse ehk katakombidesse.

Sammume tasakesti mööda võlvialust. Kõikjal valitseb vaikus, ainult peenike liiv sahiseb jalge all. Väikesed vilkuvad lõhnavad küünlad manavad suuri tontlikke varje võlvkäigu punakast liivakivist seintele. On nii õudne... Sam-
mud kajavad kuidagi jubedalt ja munga hääled kostavad nagu maa alt.

Koopa seinu katavad tahvlikesed sinna maetud preestrite ja pühakute nime-
dega tuletavad meelde, et viibime surnuteriigis. Silme ette ilmub pilt: pikad preestrite read, kõigil kullast ja hõbedast säravad rüüd. Ristid käes, nägudel peegeldumas õndsus, sammuvad mustava avause poole. Kostab raske,

rusuv surmalaul, ja üksteise järele kaovad mungad pimedusse...

Pöördume tagasi ja läheme teise kõrvalkäiku. Ehkki oleme surnuile nii lähedal, ei tunne ma sugugi laipade lehka. Peatume ühishaua juures, mille avausest on jäetud väike osa lahti. Keegi pistab käe avause, ning küünla nõrgal valgusel paistavad kaugemal valgete kirstude read...

Enne väljumist vaatame veel koopa ukse kõrval asetsevas ruumis punase sametiga kaetud surnukirstu ühe munga jäänustega. Kirstu kohal seinal ripub 27-naelane ketiga raudrist, mida ammu surnud munk kogu oma eluaja kaelas kandnud.

Nüüd läheme edasi varakambrisse. Munk avab suure ning raske vana-aegse luku, ja me astume sisse. Ukse kõrval nurgas lõmitavad kaks väikest kahurikest, torud ukse poole. Keset tuba klaaskastides seisab kõik see varandus. Küll on sääli igasuguseid asju kullast, hõbedast ja kalliskividest! Ühes kapis on preestrite piduriided, tikitud kulla ja pärlidega, teises aga leidub igasuguseid kuldriste, vanu piibleid ja muud. Näen kuld-ninatubakatoosi, hõbetatud

oli aga naiskirjaniku HARRIET BEECHER-STOWE sugulane, kes siis neegerpreestri jutustused (küll suurel määral liialdatud ja muudetud kujul) kirja pani. Raamat, ONU TOMI ONNIKE, ilmus esmakordselt trükist 85 aastat tagasi, seega 1853. a.

Mis on siis teoses muudetud?

Põgenenud orjale (Lewis Clark) on antud nimeks George Harris.

Vana neegerori ONU TOM, kellest raamat nime sai, kandis tõelises elus JOSIAH HENSON'i nime. Ka pole õige, et tema surnuks piitsutati: seda tegi kindral Kennedy ju sepp Sam Peeters'iga.

Ka ei surnud Elisabeth (raamatus „väikene Eeva“) mitte noorena, vaid umbes 65. a. vanuses (aastal 1880).

Veel tänapäeval püsib Kennedy farm Paint Lick'i juures. Maja on küll lagunenud, kuid ometi võib tunda iga tuba „Onu Tomi onnikeses“ leiduvate kirjelduste järgi. Samas ligidal kalmistul asetseb ka kindral Kennedy haud. Tema surma puhul olevat vana neegreit lausunud: „Ärgu seisku selle kurja mehe haul iialgi mingit mälestusmärki!“

Needus läsksi täide. Välk purustas esimese hauakivi kildudeks ja tegi sama teise suuremaga: purustas kivi otse Kennedy nime kohalt.

Ja nii seisab kalm tänini — lõhkise mälestuskiviga.

MÖÖBLIÄRI „KODU“

Tartu Uusturg 5, tel. 14-43.

Söögi- ja magamistoamööblit, garnituure, diivaneid, lastevankreid, raudreformvoodeid ja igasugust moodsat mööblit.

jahisarve ja teisi asju, mis endised Venne keisrid kinkinud kloostrile.

Varakambrist läheme kloostri aeda, kus kasvab põline tamm. See püha tamm on tüvelt nii paks, et viis meestki ei ulatu kätega ümbert kinni võtma. Tammele on tehtud ümber planktara, sest inimesed, kes sääil käisid, lõikasid tamme koort, kuna arvasid sel olevat imevõimu hambavalu arstimiseks.

Kloostrivallilt heidame veel pilgu kaunile maastikule ja Petseri ürgorule ning hakkame siis minema.

PREEMIAD!

ILLUSTREERIMISVÕISTLUSE PREEMIAD:

1. H. Link, Tallinn — M. Metsanurk „Ümera jõel“
2. L. Namm, Mustvee — A. Daudet „Väike-mees“
3. S. Konks, Narva — I. Habberton „Helena lapsukesed“
4. H. Joonuks, V.-Maarja — M. Sillaots „Trips-Traps-Trull“
5. S. Peterson, Saare — H. Mäelo „Pärt on minu söber“
6. H. Tamdal, Tallinn — J. Kuulberg „Uudishimulik Mikk“
7. R. Vonberg, Põlula — „Õnnesõrmus“
8. V. Kuusik, Tartu — J. Kuulberg „Tähekesed tulid“
9. A. Eek, K.-Nuia — A. Tulik „Vaeslapse jõuluõhtu“
10. H. Hiienurm, Kloostri — J. Kuulberg „Uudishimulik Mikk“
11. E. Muna, K.-Võnnu — C. Roberts „Mere klaasprintsess“
12. O. Trell, Lüganuse — S. Topelius „Soome muinasjutte“
13. K. Kivik, Lagedi — S. Topelius „Perdita“
14. A. Mäeots, Põlva — „Ungari muinasjutte“
15. S. Järv, Nuia — S. Topelius „Pilvehiiglane“

AASTATELLIJATE PREEMIAD:

1. Helme Algkool, Tõrva. Tellija nr. 19. „Õpilaslehe“ suurpreemia, ETK poolt anetatud JALGRATAS.

Kirjandust

2. L. Sutt, Tapa — A. Mälk „Läänemere isandad“
3. E. Vaher, Põltsamaa — A. Parts „Kodu ja maailm“
7. Peetri Algk., Tuulemäe — P. Puusepp „Etteütlist“
5. H. Tomband, Vihula — A. Tšehhov „Kingsepp ja paharett“
6. R. Johanson, Tartu — Komplekt „Suurmeeste elulood“
7. Ebolt Kraufeld, Kolga — F. Tuglas „Õhtutaevas“
8. F. Tammela, Viru — R. Stevenson „Röövitud pois“
9. K. Peterson, Tallinn — M. Twain „Tom Sawyeri juhtumised“
10. H. Siilats, Viljandi — B. Sööt „Eesti kirjand. teooria“
11. L. Tammiko, Kolga — O. Luts „Lauka poisid“
12. E. Tarask, Tartu — D. Defoe „Robinson Crusoe“
13. Ü. Ülenurm, Nurtu — J. London „Jutt Keeshist“
14. V. Sarv, Valga — O. Luts „Karavan“
15. N. Paas, Kärla — K. A. Hindrey „Urmas ja Merike“
16. V. Ummik, Elva — J. Kuulberg „Uudishimulik Mikk“
17. S. Unt, Tartu — O. Luts „Lauka poisid“
18. M. Erkman, Pangodi — F. Dostojewski elu ja looming Järgneb



SPORT



SÕERAJA REEGLID

Kõrgushüpe pole „kassihüpe“.

Kõrgushüpe on ilusamaid alasid kergespordis. Ja ka huvitav, peagu igal võistlejal on siin erilaadne stiil, eritehnika. Ja lubatud on ju hüpata igasuguse stiiliga, kuid...

Nüüd tuleb nõue, mille vastu viimasel ajal on patustatud ja eriti kuulsate ameeriklaste, peamiselt mustanahaliste poolt. Ei tohi kõrgushüppel nimelt latti ületada enne jalgu mitte ükski kehaosa. Tähendab, ei tohi hüpata nii nagu seda teeb hobune, koer või kass, et pää läheb üle enne. Kuid peagu kõik praegused USA parimad, nn. „rullivstiili“ tarvitajad pole õieti-õelda „puhtad“ kõrgushüppajad. Nendel ületab esimesena käed ja pää latti, ja siis alles jalad, kuigi kõik see sünnib niivõrt kiiresti, et hariliku silmaga on seda väga raske jälgida. Samal ajal, kui neil on puusad veel latti kohal, on pää ja kere juba veidi madalamal. Määrus aga lausub, et latti ületades ei tohi olla pää madalamal puusadest.

Maandumine toimub jalgadele enne kui kätele. Aga eriti möödunud aastal Euroopas ringreisul käinud **Cruter** maandus kätele, et mitte ninaga mullasse kukkuda. Peagu samasuguses hädaohus oli ka praegune maailmarekordimees **Melvin Walker**, kes küll, samuti kui Berliini olümpiavõitja **Cornelius Johnson** lamavad latiga täiesti paralleelselt, nagu seda ideaalseks peetakse.

On ka juhtunud, et vahekohtunikud astuvad vahele ja kõrvaldavad mittemäärustepäraselt hüppava sportlase. Nii juhtus kord Saksa-Prantuse kergejõustiku maavõistlusel, kus kohtunikud sakslaste kõrgushüppaja dr. **Betz'i** diskvalifitseerisid. Samuti Los-Angelesi olümpiaadil ameeriklanna **Babe Dierickson** kõrvaldati kuldmedali pärast

toimuvatelt vahehüpetelt ja kuldmedali päris ameeriklane **Shilley**, kuna **Babe** jäi hõbedane; aga **Babel** olid enne kuldmedalid juba odaviskes ja 80 m tõkkejooksus...

Kui kõrgushüppaja astub üle...

Mitte, et ta oleks nii pikk, et astub üle latti, vaid siin loetakse üleastumiseks seda, kui ta jookseb üle joone, mis on tõmmatud püstloodis latilt maapinnale. Ükskõik siis, kas ta jookseb sellest kujuteldud joonest üle latti alt (hüppepuude vahelt) või kõrvalt.

Teivashüppajal loetakse hüpe üleastumiseks juba siis, kui hüppeteivas on läbinud tolle joone, keha pole siin oluline.

3 korda igal kõrgusel

on õigus katsetada nii kõrgus- kui ka teivashüppes. Kõrgusi tohib ka jätta vahele, samuti võib endale algkõrguse valida millise tahes. Kui vaid oled kindel, et lähed üle algkõrgusest. Sest on liigagi sageli juhtunud, et võistleja kolmel katsel ei ületa algkõrgust ja langevad nii kohe konkurentsist välja.

Äsja muudetud määruste järele võib praegu kõrgus- ja teivashüppes teha järgmist. Ütleme näiteks, et võistleja valis omale algkõrguseks 1.65 m. Temal esimene katse ebaõnnestub. Ta teatab nüüd kohtunikele, et ta seda kõrgust enam ei katseta. Alles 1.70 ta katsetab uuesti. Kuid nüüd on tal vaid kaks katset sellel kõrgusel. Kolmanda katse võib ta sooritada koguni uuel kõrgusel, näit. 1.75, või 1.80, kui ta seda soovib. Loomulikult, sportlased tarvitavad seda moodust vaid siis, kui nad on kindlad, et ületavad järgmise kõrguse.

— Milleks on see kasulik? küsitakse. Asi tahab veidi pikemat selgitust.

Lembit Tuur, Tartu

L.

LUMESÕDA

Lumesõda täies hoos,
Jukud, Antsud, Reinud koos.
Vahvad sõjamehed nad,
hoolega kõik sõdivad.

Praegu Juku pihta sai.
Küll on valus, ai-ai-ai.
Tasuda nüüd tahab ta,
„Eedi, valu tunnend sa!“

Ühed eesti mehed on,
nende päälikuks on Jaan.
Teised jälle türklased,
Eedi nende ninamees.

Võitlus õige äge on.
(Juku näol nutujoon.)
Lõpuks Eesti võidu saab,
türgi mehed metsa a'ab.

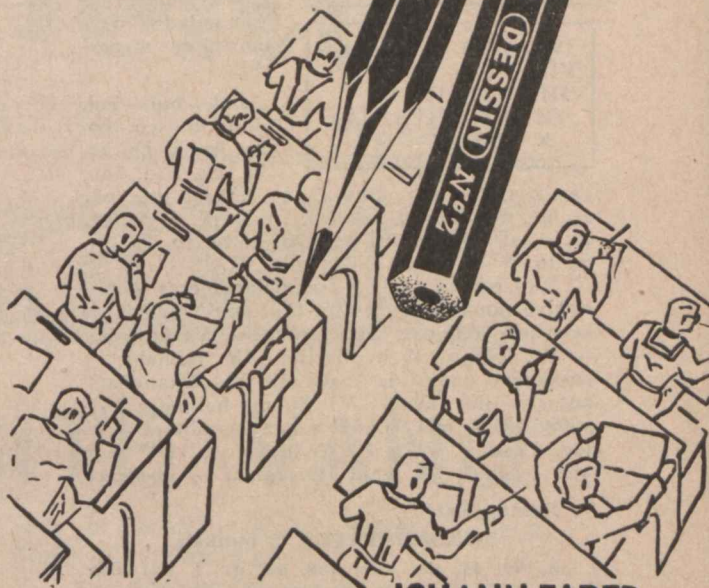


KOOLIDELE

*JOHANN FABER

DESSIN

Haamritemärgiga



Pliiatsivabrik A.-S. JOHANN FABER

Endiste määruste järele tuli toimetada võistlejate vahel **vahehüppeid**, kui nende võistlustagajärg oli võrdne. Näiteks 3 võistlejat, jaapanlased Nishida ja Oe ja ameeriklane Sefton saavutasid teivashüppes Berliinis võrdselt 4, 25 m. 4.35 oli neile kõikidele üle jõu. Sellega tuli toime vaid Meadows, kes omandas kuldmedali. Nende kolme vahel tulid pidamisele vahehüpped, sest polnud veel jaotatud hõbe- ja pronksmedal.

Latt tõsteti kõrgusele 4,35, mille nad viimati kõik 3 korda olid maha ajanud. Keegi neist polnud suuteline seda tegema nüüdki, sest võistlus oli väldanud juba 4 tundi. Kõrgus 4,25! Jälle igalühel üks katse! Jaapanlased ületavad selle kõrguse, kuid Sefton on väsinud. Tema langeb võistlusest välja — saab 4. koha.

Jaapanlased peaksid võistlema edasi, latt tõstetama uuesti kõrgusele 4,25. Kuid mehed on väsinud — ja vanem

nendest loovutab nooremale võistlejale hõbemedali.

Kuid veelgi pikemaks on veninud vahehüpete tõttu võistlused ja veelgi väsitavamaks on nad osutunud. Vahest päältvaatajailgi hakkas igav.

Siis parandati määrusi ja praegu toimub võistlejate paremusjärjekorra otustamine teisiti. Nüüd on oluline, mitmenda katsega võistleja ületab **viimase kõrguse**. Kes ületab viimase kõrguse esimesel katsel, saab parema koha kui see kes tegi seda teisel või 3. katsel jne.



SILP-ARVMÕISTATUS

3 punkti

I	1	2	3	—	1	4	—	2	5
II	6	7	5	—	3	7a	8	9	
III	8	10	11	12	—	12	8		
IV	10	13	14	—	5	14			
V	7a	10	15	—	12	15			

Igale tähele vastab üks kindel silp. Iga viie rea kohta on maksev ise numeratsioon. Silbid on antud. Lahendada arv-mõistatuse meeto-dil!

VI	1	2	3	4	—	3	5
VII	5	6	—	7	8	2	
VIII	7	2	9	10	11		
IX	9	8	—	11	12	13	
X	13	12	14	—	14	—	1

bul, bul, bul,
don, go, go, go,
ha, ha, is, ka, ka,
ka, ka, kan, kan,

kas, kas, kor, kor, kihv, la, la, let, me, me, na, ne, ne, nel, nel, re, re, ri, ri, ri, ri, ril, sa, sa, si, si, son, ta, ta, tam, ti, ti, to, to, to, to, tu, tu.

Tähendused: I saar Vahemeres — piirivalve punkt — juurvili; II linn V.-Aasias — keisrinna ajaloost; III tuntud G. Verdi ooper — „...põrgu“, koht Eestis; IV inimahv — keskaegne paavstide käskkirj; V „Gitandžali“ autor — ilus, kena; VI Soome helilooja † — mänguriist; VII Inglise sangarlik admiral † — jõgi Eestis; VIII Ed. Vilde teos; IX asub äris — lind; X vald Harjumaal — ebaselge.

T. Namm, Tartu

SILPMÕISTATUS (3 punkti)

A, da, de, de, dus, gas, ge, go, i, hal, har, kass, kud, la, la, la, li, lon, mi, mu, na, nen, nev, ri, sal, si, taa, tur, ur, õ;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Antud silbid asetada ruutudesse nii, et püst-ridades saame nõutud kolmesilbilised sõnad, mille esitähed järjekorras lugedes annavad Helmi Põllu teose.

1. Kihelkond Eestis. 2. Pagunid. 3. Simson ja ... 4. Ernst S. Thomsoni teos. 5. „Tuules ja tormis“ autor. 6. Talumeeste vaenlane. 7. Vana-aja riik. 8. Rootsi kirjanik. 9. Kuulus Soome jooksja. 10. „Aadlipesa“ autor.

I. Veermäe, Rakvere

TÄHED NUMBRITELE (2 punkti)

I.	1	2	3	4	5	6	7	6	3	2	—	8	1	2
II.	9	10	6	7	2	11	7	12	3	13	—	8	7	12
III.	11	12	7	14	2	—	15	2	7	13	8	16	12	16
IV.	15	6	6	17	4	5	6	—	2	13	13	6	7	2
V.	7	12	18	17	6	13	4	—	16	4	5	18	6	1

- I. R. Rohu teos — jõgi Venemaal.
- II. Noorteleht Eestis — Eesti maalikunstnik
- III. Jõgi P.-Eestis — Soome naiskirjanik
- IV. Linn Soomes — Kuulus väejuht ajaloost
- V. K. A. Hindrey teos — „Õpilaslehe“ toimetaja.

Lahendid saata 21. märtsiks.

TÄNASED AUHINNAD:

1. O. Luts — „Kogutud teosed I“
2. F. Fählman — Eesti müüte
3. C. Roberts — „Valge hunt“

„ÕPILASLEHE“ NR. 16 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID

Silpide kombinatsioon nr. 45

1. Vanad teerajad, 2. Aja kaja, 3. Nauding, 4. Armastuskiri, 5. Kaduvik, 6. Ümera jõel, 7. Babbit, 8. Ahnitsejad, 9. Raskuse vaim.

Sõnade esitähed: Vana kübar.

Ülejäänud silbid: Igapäevased inimesed.

Ristsõna nr. 46.

Põikread: 1. Ottava, 7. Saal, 9. raa, 10. tort, 12. maetakse, 15. utopist, 16. as, 17. oss, 18. aktsiad.

Püstread: 1. Osram, 2. taaraus, 3. Taavet, 4. al, 5. aho, 6. kotlett, 8. tross, 10. Trapsi, 13. toos, 14. kisa, 16. aa.

Nimekaart nr. 47

kaupleja.

Õigesti lahendasid: J. Kivistik (4·8), H. Kivik (8), H. Laagen (8), K. Veerlaan (4·8), K. Solon (8), E. Jents (11·8), H. Haberland (8), H. Joaurm (8), E. Risthein (8), H. Tandall (8), Ü. Vannus (8), E. Lehtla (8), T. Namm (8), S. Järv (8), J. Haberland (2·8), A. Lillo (8), Ü. Vilismäe (8), L. Kaarus (4·8), H. Hallik (2·8), E. Lepik (8), J. Kruusimägi (8), A. Lehtsalu (7), A. Leesik (8), V. Metsoja (3·8), E. Aavekukk (8), H. Verev (8), A. Pääsukene (2·8), L. Schasmin (8), A. Nigol (7), Värdi Vastse-Kuustest (3·8), K. Erm (3·8), V. Erm (2·8), H. Oja (8), E. Muna (8), A. Erm (8), K. Poltrago (8), J. Poltrago (8), K. Pae (8), A. Kirsell (2·8), K. Vanaase (8), E. Tuviste (8), E. Kahar (3·8), Ü. Mäeveer (8), A. Puuraid (4·8), A. Kaasikmäe (8·8), V. Veemoja (8), Ö. Pedak (8), T. Karma (8), E. Tulving (8), L. Konsin (6·8).

NEIL VEDAS

A. Puuraid — Ümera jõel
K. Vanaase — Onu Tomini kaevandus
K. Veerlaan — Tutemui.

Toimetis ja talitus: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Opetajate Liit. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas (25 n-rit õppeaasta jooksul). Tellimishind postiga: aastakäik (25 nr.) — kr. 2.00; (15 nr.) — kr. 1.40; (10 nr.) — kr. 1.00; (5 nr.) — kr. 0.50. Kuu- lute hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 7 s. mm. Trükikoda J. Mällo, Rütli 4, Tartus, 1939.

ESTI.

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Järgmine „Õpilasleht“ ilmub 15. skp.